

3. Войнар Ю. Тенденции и проблемы профессионального образования в сфере физической культуры / Ю. Войнар // Теория и практика физической культуры. – 1999. – № 10. – С. 25.
4. Галузевий стандарт вищої освіти за напрямом підготовки 0101 – Педагогічна освіта з спеціальності 6.010100 – Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.12.2004 № 900.
5. Костюченко В. Ф. Специальное профессиональное образование в сфере физической культуры / В. Ф. Костюченко. – СПб., 2006. – С. 46.
6. Про практичну підготовку студентів : лист Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 №1/9-93.
7. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту: теоретико-методол. аспект : монографія / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : Запоріз. держ. ун-т, 2003. – 442 с.
8. Сущенко Л. П. Становлення і розвиток вітчизняної системи професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту: навч. посіб. / Л. П. Сущенко. – К. : Вид-во ПП “Екмо”, 2004. – 158 с.
9. Тимошенко О. В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури : монографія / О. В. Тимошенко. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 421 с.

Рецензент: канд. пед. наук, доц. Презлята Г. В.

УДК796.034.2

ББК 477

Світлана Мальона

ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ

У статті теоретично обґрунтовано тенденції розвитку спорту для всіх в Україні, розроблено методологічні основи педагогічного управління розвитком спортивно-оздоровчого руху, визначено склад, структуру, принципи та механізми педагогічної системи управління розвитком спорту для всіх.

Ключові слова: педагогічна система, управління, спорт для всіх.

В статье теоретически обоснованы тенденции развития спорта для всех в Украине, разработаны методологические основы педагогического управления развитием спортивно-оздоровительного движения, определен состав, структура, принципы и механизмы педагогической системы управления развитием спорта для всех.

Ключевые слова: педагогическая система, управление, спорт для всех.

The paper theoretically grounded trends of sport for all in Ukraine, developed a methodological basis for the development of pedagogical management of sport movement defined composition, structure, principles and mechanisms of educational management development of sport for all.

Keywords: educationalsystem, management of sport for all.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Створення сучасної системи ефективного управління розвитком спорту для всіх в Україні представляє собою не організаційно-фінансову, а наукову проблему, потребує теоретико-методологічного обґрунтування.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вирішення суперечностей між існуючими знаннями про теоретико-методологічні принципи та технології сформованої системи управління фізичної культури і спорту в Україні і відсутністю відповідних принципів і рішень щодо розвитку спорту для всіх. Створення ефективної системи його управління дозволило б домогтися істотного прогресу в справі фізичного і соціального оздоровлення населення, що вкрай важливо в контексті майбутньої долі української держави.

Мета дослідження – полягає у теоретичному обґрунтуванні педагогічної системи управління розвитком спорту для всіх в Україні у сучасних соціально-економічних умовах.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися методи аналізу та узагальнення літературних джерел, вивчення зарубіжного досвіду, організація та проведення соціально-педагогічного експерименту, соціальне моделювання та педагогічний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Розроблена нами концепція соціально-педагогічного управління розвитком спорту для всіх складається з двох частин – теоретико-методологічного обґрунтування та організаційно-практичної розробки муніципальної спортивно-оздоровчої програми, реалізованої в м. Івано-Франківську в період 2005–2012 рр.

Дана система оптимізована на виконання такої мети, як розвиток спорту для всіх, а оцінка досягнутого результату здійснюється як з об'єктивних факторів (статистичні показники збільшення чисельності фізично-активних індивідів), так і з суб'єктивних (формування особистісно-ціннісного ставлення до спорту і здоров'я).

Система складається з системоутворюючого фактора і 4-х підсистем:

- “Особистість”,
- “Держава”,
- “Суспільство”,
- “Технології”.

Підсистема “Особистість” безпосередньо пов'язана з механізмом саморозвитку спорту для всіх, що базується на 2-х принципах:

- змагальний – організація масових змагань для всіх бажаючих в якості фактора залучення в спортивно-оздоровчі заняття;
- виховно-освітній – педагогічні впливи з метою спортивного виховання та освіти населення.

Підсистема “Держава” містить наступні доданки:

- розмежування повноважень між державними і муніципальними органами управління фізичною культурою і спортом,
- бюджетне фінансування,
- організацію спортивно-оздоровчої роботи за місцем проживання,
- соціально-орієнтовану – спортивно-оздоровчу діяльність.

Підсистема “Суспільство” складається з доданків:

- громадські спортивні організації,
- добровільні помічники-волонтери,
- позабюджетне фінансування.

Підсистема “Технології” включає в себе:

- розвиток нетрадиційних видів спорту, фітнесу та активного відпочинку,
- організацію нових форм масових змагань,
- розвиток “нових ігор” (вуличного баскетболу, футболу і т.д.),
- організацію масових змагань з оздоровчого бігу,
- розвиток нових видів оздоровчо-рекреаційного туризму і відпочинку,
- проведення спортивно-видовищних шоу,
- розробку спортивно-рекламної атрибутики,
- роботу із засобами масової інформації, включаючи Інтернет,
- підготовку громадських інструкторів з видів спорту.

Одним з найважливіших компонентів будь-якої педагогічної системи є системоутворюючий фактор, тобто такий теоретичний принцип, завдяки якому система відокремлюється від середовища і який забезпечує функціонування системи як єдиного цілого.

У розробленій нами педагогічній системі управління розвитком спорту для всіх системоутворюючим фактором є соціально-педагогічні та біологічні закономірності формування інтересу до спортивно-оздоровчої діяльності.

Інституалізація спорту в якості загальносвітового феномена свідчить про те, що існують фундаментальні механізми, що підкріплюють спортивну діяльність, і які роблять її необхідною для окремих індивідуумів і людської популяції в цілому.

Однією з необхідних умов психічного здоров'я людської особистості є задоволення потреби у визначенні меж своїх можливостей, пошуку відповідей на запитання “Який Я?”.

По суті, відповісти на дане питання можна, поставивши його наступним чином – “Який Я по відношенню до іншого?”. Тільки порівнявши свої можливості з можливостями “Іншого” людина може самовизначитися і, в кінцевому результаті, самореалізуватися.

Порівняння “Я”–“Інший” присутній в якості неодмінного атрибута в будь-якій міжособистісній взаємодії. Однак, саме в спорті дане порівняння екстеріорізовано, перетворене на обов'язкову форму зовнішньої поведінки, доступна розумінню практично кожному індивіду [4].

Таким чином, внутрішня нагальна потреба індивіда визначити межі та можливості свого “Я” є потужним стимулом для залучення в змагальну діяльність.

Деякі вчені (В.І. Столяров, В.А. Пономарчук) [3, 5] вважають, що зусилля з фізичного самовдосконалення, вдосконалення власної тілесності слід розглядати в якості одного з аспектів загальної культури людини, що діяльність індивіда з самовдосконалення не потребує зіставленні з іншими.

На думку В.А. Пономарчука, самоціль фізичної культури полягає у розвитку, вдосконаленні людини, поза всяких масштабів, тобто у його перемозі над собою. У той же час, самоціль спорту – перемога над іншим, у тому числі і шляхом дослідження вищого спортивного результату, рекорду [5].

Проте, з нашої точки зору, це протиріччя позірне. Адже “перемога над собою” – це перевищення власних попередніх показників, тобто перемога, над “колишнім собою”, в кінцевому рахунку, перемога над таким же “Іншим”.

Ситуація самовизначення відбувається і у випадку взаємодії людини з природою, подолання пустелю, морів, гір і т.д. У даній ситуації екстремальні фактори середовища виступають в якості неперсоніфікованого “Іншого” [6].

Відомо, що тренування є педагогічним процесом штучно організованого стомлення, яке активізує відновлювальні процеси і, тим самим, збільшує функціональні резерви і фізичні можливості людини [4].

Домогтися значних результатів у напрямку фізичного вдосконалення можна, якщо піддавати організм втомі високого ступеня, якого неможливо досягти без зусиль, боротьби і страждань.

Таким чином, розглядаючи спортивну діяльність (змагання та тренування) і пов'язаний з нею ефект “подолання” з точки зору філософської антропології, слід визнати їх позитивний вплив на досягнення більш досконалої реалізації кожної особистості.

Крім філософських і соціальних аспектів, існують і біологічні механізми підкріплення спортивної діяльності. По суті, будь-який спортивний захід засновано на вдосконаленні рухових навичок і фізичних можливостей людини, а роль рухів у правильному функціонуванні організму важко переоцінити.

Зрозуміло, що в процесі еволюції механізм природного відбору дозволяв виживати більш розвиненим в руховому відношенні особинам, тобто вдосконалення фізичних якостей відповідає найважливішим біологічним закономірностям.

Рухова система відіграє найважливішу роль у встановленні нормальних нейро-фізіологічних відносин між різними регуляторними системами мозку – активуючими і гальмівними – і їх закономірне чергування.

Проведені дослідження показують участь рухової активності в забезпеченні правильного функціонування “біологічних годин” і чергування станів “активність”-“спокій” [1].

Таким чином, індивід отримує безумовне позитивне підкріплення активності, спрямованої на подолання значних фізичних і психічних навантажень.

Даний механізм видається надзвичайно важливим для розвитку спорту для всіх, оскільки інтенсивність позитивних емоційних переживань не залежить від досягнутого результату. Участь у масових змаганнях дозволяє кожному індивіду відчути себе “переможцем”, вчинити акт самореалізації, відчути “миті щастя”, що є потужним притягуючим стимулом і механізмом залучення у спортивно-оздоровчу активність [4].

Таким чином, системоутворюючий принцип запропонованої педагогічної системи управління розвитком спорту для всіх ґрунтується на визнанні соціально-педагогічних і біологічних закономірностей формування інтересу до спортивної діяльності, що становить загальну сутність спорту вищих досягнень і спорту для всіх.

Педагогічні аспекти спорту для всіх включають в себе:

- розвиток нетрадиційних видів спорту, фітнесу та активного відпочинку,
- організацію нових форм масових змагань,
- розвиток “нових ігор” (вуличного баскетболу, футболу і т.д.),
- організацію масових змагань, оздоровчого бігу,
- розвиток нових видів оздоровчо-рекреаційного туризму і відпочинку,
- проведення спортивно-видовищних шоу,
- розробку спортивно-рекламної атрибутики,
- роботу із засобами масової інформації, включаючи Інтернет,
- підготовку громадських інструкторів з спорту.

Для успішного проведення конкретного спортивно-масового заходу необхідно чітко виявити та опрацювати всі складові заходи. Нехтування одним з доданків може негативно відбитися на успіху всього заходу в цілому.

Наоснові розробленої нами педагогічної системи управління розвитком спорту для всіх була розроблена муніципальна програма “Здоров’я нації”, яка виконується в м. Івано-Франківську з 2005 року.

У 2005 році програма являла собою, по суті, якийсь “ескіз” майбутньої діяльності. Була усвідомлена необхідність переорієнтації роботи міського спорткомітету з “підготовки розрядників” на роботу з усіма верствами населення, з досягнення рекордів на фізичне, психічне та соціальне оздоровлення. Були поставлені нові орієнтири і стратегічні цілі.

Міська Рада закріпила у своїх рішеннях зміни пріоритетів у роботі спорткомітету, і почався планомірний пошук нових управлінських, організаційних, педагогічних та економічних принципів для виконання поставлених завдань.

Так, був знайдений і апробований механізм реалізації програми через використання змагального і виховно-освітнього принципів, сформована система суспільних міських спортивних організацій, опрацьовані легітимні шляхи їх взаємодії з муніципальною владою, знайдені механізми залучення позабюджетних коштів та багато іншого.

Робота з реалізації програми не була гладкою і прямолінійною, по суті, являла собою гігантський педагогічно-управлінський експеримент у масштабах всього міста.

У ході реалізації програми проводився аналіз і теоретичне осмислення отриманих результатів, на основі яких вносилися поправки в стратегію і тактику практичної роботи.

У 2006 році був розроблений 3-й етап муніципальної програми “Здоров’я нації”, розрахований до 2015 року. Особливість 3-го етапу – перенесення акцентів з діяльності громадських федерацій з видів спорту на організацію роботи за місцем проживання і з різними цільовими групами населення.

Концепція програми “Здоров’я нації” спиралася на 2 основних принципи:

1. Змагальний – спортивні структури міста за єдиною системою надають можливість різним верствам населення (дітям, молоді, людям зрілого та похилого віку) взяти участь в 20–25 масових доступних змаганнях (серед рівних собі) протягом року. Участь у такій кількості стартів відіграє роль механізму для стимуляції активних регулярних занять різними видами фізичної культури і спорту.

Старти повинні бути різноманітними, цікавими, захоплюючими, відповідати підготовці учасників.

2. Освітньо-виховний – через систему організованих педагогічних впливів (освітні програми, ЗМІ, інформаційний простір, агітаційно-видовищні шоу тощо) здійснюється формування потреби в самостійних фізичних вправах і рухової активності. Ідеї гармонійного розвитку особистості, фізичного і морального досконалості, можуть послужити “національною ідеєю” України на нинішньому етапі розвитку, яка заповнить нині існуючий ідеологічний вакуум позитивним змістом без політичного забарвлення.

Взаємоузгоджені дії обох напрямків програми “Здоров’я нації” призведе до виникнення у м. Івано-Франківськ “спортивного буму” і широкому поширенню здорового способу життя серед франківчан.

Цілі і завдання муніципальної програми “Здоров’я нації” формулювалися наступним чином.

Основна мета програми – фізичне і соціальне оздоровлення жителів м. Івано-Франківська засобами фізичної культури, спорту і туризму на основі всебічного поширення “самодіяльного” спортивного руху і спорту для всіх.

Програма містить кілька напрямків діяльності, кожне з яких необхідне для досягнення загального результату.

1. Масові міські спортивні змагання: • Чемпіонати, Першості та Кубки міста з 30 видів спорту; • Комплексні Спартакіади освітніх установ по 10-15 видів спорту – ВНЗ, загальноосвітніх шкіл, дитячих дошкільних установ; • Пам’ятні меморіальні турніри (16 турнірів на рік); • Участь збірних команд міста у Чемпіонатах, першостях, Кубках та Спартакіадах області.

2. Масові змагання для всіх бажаючих по програмі спорт для всіх: • Масові пробіги, старти і запливи; • Турніри з дворового футболу, вуличного баскетболу, пляжного волейболу; • Фестиваль нетрадиційних видів спорту; • Комплексні Спартакіади трудових колективів по 5-8 видів спорту; • Реєстрація заочних рекордів міста; • Проведення масових стартів у дні шкільних канікул.

3. Спортивно-видовищні заходи та шоу: • Новорічні спортивні свята; • Місячник оборонно-спортивної роботи; • Спортивно-театралізоване свято, присвячене Дню Весни і Праці; • Дитяче спортивне свято, присвячене Дню Захисту дітей; • Спортивне свято, присвячене Дню Молоді. • Заходи, присвячені Дню фізичної культури; • Загальнономіський день фізичної культури, присвячений Дню міста.

4. Спортивно-оздоровчі заходи: • Спортивно-масові змагання для соціально-незахищених категорій громадян (інваліди, багатодітні сім’ї, ветерани тощо); • внутрішньоклубні і внутрісекційні змагання, свята “відкриття” і “закриття” сезону, ювілею

клубу і т.д.; • Підтримка ініціативних пропозицій самодіяльних громадських спортивно-оздоровчих організацій.

5. Літня оздоровча програма: • Організація спортивно-оздоровчих занять у стаціонарних таборах і на пришкільних дитячих майданчиках; • Туристські наметові табори; • Спортивно-оздоровчі табори з видів спорту; • Спортивно-оздоровчі табори з підготовки громадських інструкторів по спорту; • Табори праці та відпочинку.

6. Підготовка “олімпійського резерву”: • Програма “олімпійські стипендії” для спортсменів, виступаючих на Олімпійських іграх, Чемпіонатах Світу та Європи; • Підтримка на пайових засадах програм розвитку олімпійських видів спорту; • Відкриття муніципальної дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву.

7. Зміцнення муніципальної спортивної бази: • Програма розвитку Муніципальної установи “Гребний канал”; • Програма розвитку Муніципальної установи “Спортивно-туристський центр”; • Програма розвитку муніципального Центру допризовної підготовки; • Передача в муніципальну власність спортивних об’єктів м. Івано-Франківська, що знаходяться під загрозою перепрофілювання; • Будівництво, ремонт, реконструкція, обладнання дворових спортивних майданчиків у житлових районах міста; • Обладнання “стежок здоров’я” в міських парках; • Виготовлення та придбання спортивного обладнання та тренажерів.

8. Матеріальне забезпечення: • Розробка та виготовлення нагородної атрибутики (грамоти, дипломи, вимпели, кубки, медалі тощо); • Придбання та розподілення спортивного інвентарю (м’ячі, тренажери, мати тощо); • Виготовлення та придбання інвентарю для проведення масових змагань (прапори, поворотні тумби, огорожі, таблички, перешкоди тощо); • Оренда спеціалізованих спортивних споруд (легкоатлетичного манежу); • Ремонт та реконструкція муніципальних спортивних споруд.

9. Підготовка кадрів: • Розробка муніципального замовлення на підготовку та перепідготовку фахівців з спортивно-оздоровчої роботи; • Розробка системи підвищення кваліфікації кадрів керівників адміністративних органів спортивної галузі, спортивних клубів та федерацій.

10. Розробка і впровадження системи ліцензування спортивної діяльності.

11. Інформаційно-агітаційне забезпечення спортивної галузі: • Вдосконалення системи надання інформації про спортивне життя міста засобом масової інформації з використанням сучасних технологій; • Розробка агітаційних плакатів, афіш, листівок, наклейок, інформаційних щитів та інших засобів наочної агітації “здорового способу життя”; • Підтримка друкованих видань, теле- і радіо-каналів, що публікують і випускають матеріали спортивно-оздоровчої спрямованості.

12. Науково-методичне забезпечення спортивно-оздоровчої діяльності: • Випуск друкованої продукції з основ здорового способу життя; • Підтримка валеологічних і соціологічних науково-практичних досліджень; • Розробка та впровадження системи масового моніторингу рівня фізичного розвитку дітей та підлітків м. Івано-Франківська “Сертифікат здоров’я школярів”; • Проведення міських конкурсів на кращу спортивно-оздоровчу діяльність в освітніх установах, трудових колективах, краще висвітлення спортивної та оздоровчої тематики в ЗМІ тощо; • Збір та аналіз статистичної інформації; • Організація “гарячої лінії” для “зворотнього” зв’язку населення з міськспорткомітетом; • Розробка експертної системи для оцінки ефективності пропонованих проєктів і вибору пріоритетів у фінансуванні.

13. Самодіяльність спортивного руху: • Підтримка міських федерацій з видів спорту та спортивних клубів на підставі договорів про спільну діяльність; • Протекціоністська підтримка державних клубів і секцій спортивно-оздоровчої спрямованості.

14. залучення позабюджетних коштів: • Спонсорська допомога при проведенні заходів; • Спільні проекти з проведення спортивно-видовищних шоу “комерційними структурами”; • Проведення Всеукраїнських та Міжнародних змагань в м. Івано-Франківську за рахунок коштів Федерацій.

Реалізація муніципальної програми “Здоров’я нації” (2005–2015 рр.) надасть багатоплановий вплив на різні сторони “соціального клімату” м. Івано-Франківська. За нашим прогнозом, будуть спостерігатися наступні сприятливі явища і процеси, кожен з яких внесе свій позитивний внесок у формування нового сучасного вигляду Івано-Франківська та покращення “якості життя” франківчан:

- 1) залучення в самодіяльний спортивний рух 35% населення міста, тобто практично кожному Івано-Франківську сім’ю;
- 2) формування інфраструктури дворових спортивних майданчиків та міні-стадіонів у житлових масивах м. Івано-Франківська;
- 3) поліпшення стану фізичного здоров’я та показників рівня фізичного розвитку населення, особливо дітей та молоді;
- 4) збереження активно-творчого довголіття жителів м. Івано-Франківська;
- 5) активне протиставлення здорового способу життя шкідливим звичкам – наркоманії, палінню, алкоголізму;
- 6) визнання ідеалів здорового способу життя, як релевантними особистісних цінностей, переважною більшістю молоді;
- 7) нормалізація “психологічного” клімату в місті, зниження психологічних факторів агресивності, тривожності й незадоволеності, формування позитивного емоційного фону;
- 8) поліпшення підготовки молоді до виконання цивільних обов’язків;
- 9) формування патріотичних почуттів підрастаючого покоління, заснованих на почутті гордості за “свою” команду – школи, двору, вулиці, міста тощо;
- 10) зближення політичних партій і рухів на позиціях визнання цінності ідей здорового способу життя, несучих позитивний зміст без політичного забарвлення;
- 11) організація здорового та активного дозвілля населення у вихідні та святкові дні;
- 12) забезпечення зайнятості дітей та підлітків значущою для них діяльністю;
- 13) надання індивіду можливості самореалізації в спортивній діяльності та отримання загальнолюдського визнання;
- 14) розширення мережі спортивно-оздоровчих центрів різної спрямованості та форми власності;
- 15) розвиток виробництва спортивного інвентарю, спортивного одягу та спортивного обладнання в м. Івано-Франківську;
- 16) розширення сфери спортивно-оздоровчого туризму м. Івано-Франківська, як однієї з найбільш ефективних оздоровчих технологій.

Таким чином, реалізація муніципальної програми “Здоров’я нації” в повному обсязі дозволить істотно поліпшити “якість життя” жителів м. Івано-Франківська за багатьма параметрами.

Висновки

1. Виходячи з аналізу сучасних теоретичних та експериментальних досліджень нами розроблена концепція соціально-педагогічного управління розвитком спорту для всіх, яка складається з двох частин – теоретико-методологічного обґрунтування та організаційно-практичної розробки муніципальної спортивно-оздоровчої програми.

2. Системоутворюючий принцип запропонованої педагогічної системи управління розвитком спорту для всіх ґрунтується на визнанні соціально-педагогічних закономір-

ностей формування інтересу до спортивної діяльності, що становить загальну сутність спорту вищих досягнень і спорту для всіх.

3. Основна мета програми – фізичне і соціальне оздоровлення жителів м. Івано-Франківська засобами фізичної культури, спорту і туризму на основі всебічного поширення “самодіяльного” спортивного руху і спорту для всіх.

Таким чином, спорт для всіх відіграє важливу роль в зміцненні пізнанні громадян, а також соціалізації молоді та отримання практичного досвіду активного життя.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні ідей здорового способу життя та просування активного способу життя в масову свідомість різних цільових груп.

1. Волков Л. В. Спорт для всех: концепция спортивного стиля жизни детей и молодежи Украины / Л. В. Волков // Актуальні проблеми розвитку руху “Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України: матеріали міжнар. наук-практ. конф. (Тернопіль, 24–25.06.2004 р.). – Тернопіль, 2004. – С. 184–188.
2. Дутчак М. В. Стратегія і тактика розвитку спорту для всіх в Україні / М. В. Дутчак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х. : Л., 2003. – № 16. – С. 3–16.
3. Дутчак М. В. Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні : дис. ... докт. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення / М. В. Дутчак. – К., 2009. – 380 с.
4. Лукашук В. Сучасні тенденції руху “Спорт для всіх” / В. Лукашук // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 2004. – С. 186–187.
5. Литвиненко С. Н. Педагогическая система управления развитием спорта для всех : дис. ... доктора пед. наук : 13.004 / Литвиненко Светлана Николаевна. – Нальчик, 2005. – 392 с.

Рецензент: канд. пед. наук, доц. Ткачівська І. М.

УДК 796+378+159.92

ББК 75.1+74.580.054

Андрій Синиця

ОЦІНКА СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ТА КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

У статті наведено оцінку сформованості професійних характеристик та культури спілкування майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту. Доведено, що у процесі їх підготовки до ефективного спілкування особливу увагу слід приділити знанню вимог до професійної діяльності вчителя фізичної культури, тренера, здобуттю умінь визначати тип взаємодії, спрямованість та рівень, на якому відбувається спілкування.

Показано, що у вирішенні проблемних ситуацій професійного спілкування студентами, майбутніми фахівцями з фізичного виховання і спорту, перевага надається окремим стилям професійного спілкування, а саме консультативному та партнерському, що призводить до того, що більше половини ситуацій професійного спілкування вирішуються ними нерационально.

Обґрунтовано, що перспективним у подальшому є підбір шляхів та засобів для забезпечення успішного здійснення професійного спілкування майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту шляхом оволодіння різними типологічними стилями спілкування і вміння застосовувати їх у відповідності до нормативних, ситуаційних та особистісних чинників.

Ключові слова: професійне спілкування, культура, фахівці, фізичне виховання і спорт.

В статье приведена оценка сформированности профессиональных характеристик и культуры общения будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту. Доказано, что в процессе их подготовки к эффективному общению особое внимание следует уделить знанию требований к профес-